

Ханчич В. В.

здобувач вищої освіти
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Поліщук М.Г.

доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СПРОЩЕНЕ ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Процес реформування, який бере свій активний початок з 2015 року, викликаний не тільки прямою зацікавленістю нашої держави у вступі до Європейського Союзу, а, в першу чергу, пояснюється низькою довірою самих громадян до вітчизняного правосуддя і особливо до судової влади. Свою недовіру до системи громадяни бачать в вагомих недоліках саме процесуального законодавства, які відображаються в надмірному формалізмі під час розгляду певних справ, великому обсязі процесуально необхідних дій навіть для «типових справ» і, напевно, найголовніше тривалістю таких розглядів, що подекуди займає надто великий проміжок часу.

Починаючи свій шлях у реформуванні вітчизняного правосуддя, законодавець приділив свою окрему увагу і Цивільно-процесуальному кодексу України, де одним із нововведень редакції, пов'язаної із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 3 жовтня 2017 року стало *запровадження спрощеного позовного провадження* [2].

Якщо ж розглядати дане нововведення у цивільному судочинстві, то можна виокремити ряд вчених, які вже займались його дослідженням у своїх наукових працях. Зокрема, такими вченими є В.І. Бобрик, Н.В. Василян, О.Ю. Зуб, С.О. Короєда, Д.І. Кримський, Ю.І. Полюка, Л.А. Швецов та інші.

Постійний розвиток приватноправових відносин породжує інший ефект, а саме все більше зацікавлення та поширення у судовому захисті юридичних конфліктів, спорів. Така тенденція пояснюється тим, що громадяни бажають вирішувати такі спори в відповідному правовому полі з додержанням і забезпеченням усіх законодавчих норм. Саме у пошуку оптимального механізму швидкого і в той же час ефективного вирішення даних спорів, який стане

ключем до забезпечення справедливого судового розгляду, для України була започаткована та ведена така процедура розгляду справ як спрощене позовне провадження, яка визначена в Главі 10 Розділу III Цивільного процесуального кодексу України.

Доцільність запровадження такого інституту пояснюється тим, що спрощене позовне провадження дасть змогу диференціювати (поділити) судову процедуру, щорезультаті підвищить ефективність цивільного судочинства з огляду на матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду деяких категорій цивільних справ [1, с. 66]. Таке підвищення посприє, насамперед, розумному спрощенню процесу з метою його прискорення, полегшенню заінтересованим особам реалізації їх права на судовий захист, зменшенню витрат, пов'язаних із процесом.

Спрощене позовне провадження на фоні наказного провадження та заочного розгляду справ розглядається науковцями як специфічна, додаткова, спрощена форма розгляду та вирішення справ, яка покликана оптимізувати судову систему та істотно зменшити навантаження на суди. О.С. Ткачук слушно зазначає, що введення спрощеного позовного провадження і процедури можна розглядати з різних сторін: з одного боку, як один із способів забезпечення доступу до правосуддя за рахунок зменшення судових витрат та формування більш гнучкої процедури на основні нижчого ступеня формалізації, а з іншого – як спосіб зменшення державних витрат на судовому систему та підвищення дієвості судового адміністрування [3, с. 46]. У зв'язку із цим *мета існування* інституту спрощеного провадження полягає у найголовнішому – це *прискорення вирішення певних категорій справ* завдяки «спрощенню основних складових частин цивільного процесу, в той же час не знижуючи рівня юридичних гарантій». У цьому і проявляється ключова особливість розгляду справ за допомогою спрощеного позовного провадження, оскільки *завдання* цивільного судочинства, такі як *справедливість, неупередженість та своєчасність розгляду цивільних справ* поєднуються із *швидким їх вирішенням*.

Спрощене провадження безпосередньо діє і на користь суспільства, закріплюючи в ньому статус і роль суду через більш просту та доступну процедуру, що досягається за рахунок оптимізації строків судового провадження, порядку притягнення учасників цивільного процесу та зменшення кількості процесуальних дій для категорії цивільних справ [4, с. 2]. Запровадження такого виду як спрощене позовного провадження показує не тільки прагнення суспільства до кардинальних змін, але й безпосередньо відповідає тим європейським цінностям і демократичним стандартам, які перед собою ставить держава. Так, якщо розглядати країни Європейського Союзу, то у більшості можна побачити приклад успішного існування такого інституту, де результатом є процедура із розгляду цивільних (комерційних) справ, що пов'язані з провадженням, в першу чергу, із невеликою сумою позову (позовні вимоги не перевищують 5000 євро) [6]. Щодо справ, які розглядаються в порядку

спрощеного позовного провадження нашої державі, то відповідно до ч. 4 ст. 19 ЦПК України спрощене позовне провадження призначене для розгляду: малозначних справах;— справах, що виникають з трудових відносин;— справ про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України тому з батьків, хто проживає окремо від дитини, у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів та якому відмовлено другим із батьків у наданні нотаріально посвідченої згоди на такий виїзд;— справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи [5].

Отже, розглядаючи інститут спрощеного позовного провадження можна дійти висновку, що він є позитивним внеском у реформування процесуального законодавства, відповідно до тих європейських стандартів, які наша держава невпинно намагається досягти. Спрощені процедури значно полегшують і підвищують ефективність судового розгляду справ, а головне досягається необхідна швидкість при розв'язанні конкретних спорів без участі з боку надмірного формалізму та зайвої судової тяганини.

---

1. Бобрик В.І. Теоретичні передумови оптимізації цивілістичного судочинства: монографія. Київ : «МП Леся», 2014. 86 с.

2. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 48. Ст. 436.

3. Ткачук О. Спрощене провадження – новела цивільного процесу: правова природа, ознаки, процедура. *Право України*. 2017. № 8. С. 45–56.

4. Ткачук О. Сучасні проблеми і напрямки спрощення судових процедур у цивільному судочинстві України. *Підприємство, господарство і право*. 2016. № 5. С. 19–24.

5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.04.2004 року. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42. Ст. 492.

6. Regulation (EU) 2015/2421 of the European Parliament and of the Council. December, 16 2015. Official Journal of the European Union. 2015. L341/1. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32015R2421> (дата звернення: 19.11.2020).